

ACTIVE SCHEME GAMES WITH PARACHUTE

Zlatka Dimitrova

University „Prof. d-r Asen Zlatarov“ - Burgas, Bulgaria, dimitrova.zlatka@yahoo.com

Galina Ianeva

University „Prof. d-r Asen Zlatarov“ - Burgas, Bulgaria

Rayna Kalafacheva

University „Prof. d-r Asen Zlatarov“ - Burgas, Bulgaria

Abstract: The report presents the organization, conduct and results of the research conducted at the "Alexander Georgiev - Kodjakafaliyata" Primary School, KG "Ran Bosilek", Burgas. The aim of the study is probe active scheme games with a parachute and to demonstrate the positive effects of inclusion of innovative practices in teaching physical education and sport in preschool and primary school age.

The report outlines different types of parachute games, with an effort of classification depending on the children needs. A variation of intermodal means and forms of activities, applicable in terms of kindergarten and primary school, have been introduced. The implementation of the proposed intermodal and parachute games means and forms can effectively be used as tools for enrichment the gaming ability in kindergarten and elementary school, which effectively satisfies the natural need of children from physical activity, supports physical health and improves motor skills of children. It creates conditions for learning through experience, develops their creativity and imagination. Parachute games approach supports the assimilation of social-communication abilities for cooperation, supports assimilation of interaction and team work, forms a positive attitude towards physical activity and physical education and affects the ability of the cognitive mental processes

The research convincingly proves that the use of innovative practices has positive effects on the mood and motivation of children to participate actively in physical education and sports. The suggested games create an opportunity to improve children's physical fitness and interdisciplinary links. The active scheme games with parachute open opportunities to promote the overall development of the child, making them an ideal component in non-curriculum moments in formal education, informal education during hikes, trips, camps and interaction with parents.

Keywords: physical education, active scheme games with parachute

СЮЖЕТНИ ПОДВИЖНИ ИГРИ С ПАРАШУТ

Златка Димитрова

Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – гр. Бургас, България, dimitrova.zlatka@yahoo.com

Галина Янева

Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – гр. Бургас, България

Райна Калафачева

Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – гр. Бургас, България

Резюме: Докладът представя организацията, провеждането и резултатите от проведеното в ОУ „Александър Георгиев – Коджакафалията“, ДГ „Ран Босилек“ гр. Бургас изследване. Целта на изследването е да се апробират сюжетни подвижни игри с парашут и да се докажат положителните ефекти от включване на иновативни практики в обучението по физическо възпитание и спорт в предучилищна и начална училищна възраст. При игрите с парашут няма конкуренция, те насърчават в дух на сътрудничество, екипна работа, разпределяне на усилията и последователността от действия за постигане на обща цел. Докато се забавляват децата развиват мускулната сила на тялото. Една от най-важните характеристики на игрите с парашут е, че участието в тях не изисква специални умения и координация. Те откриват възможности за насърчаване на цялостното развитие на детето, което ги прави идеален компонент на програмите по физическа култура за деца от предучилищна и начална училищна възраст. Изследването убедително доказва, че използването на иновативни практики дава положителни резултати върху настроението и мотивацията на

децата за активно участие в заниманията по физическа култура и спорт. Предложените игри създават възможност освен за подобряване на физическата дееспособност на децата и за интердисциплинни връзки. Сюжетните подвижни игри с парашут откриват възможности за насърчаване на цялостното развитие на детето, което ги прави идеален компонент в извънрежимните моменти във формалното образование, в неформалното образование по време на излети, екскурзии, лагери и при взаимодействие с родителите.

Ключови думи: физическо възпитание, сюжетни подвижни игри с парашут

Динамиката на обществените промени, съпътстващи съвременното се отразяват върху цялостното развитие на детската личност. Нещо повече, в периоди на криза се задълбочават негативните преживявания и безразличието, а това на свой ред води редица проблеми отразяващи се на психическото и физическото здраве на детето. „Намалената двигателна активност като следствие от повсеместното присъствие на новите технологии, урбанизационни и обществени промени, увеличаване на учебната заетост и други, водят до влошено физическо здраве, изменения във физическото развитие и годност на младото поколение.”¹⁸³

„Социалните ценности се промениха. Част от тях дори не устояха на изискванията на съвременния свят и отпаднаха от ценностната система на българина. За съжаление, на тяхно място останаха празнини, или още по-лошо, замениха се с ценности, които не се отличават с хуманизъм и морал. За съжаление, пострада и училището. Днес то не е институцията, която беше. Упадъкът на моралните ценности и общественият културно-възпитателен вакуум засегнаха цялостното развитие на децата, включително и тяхното пребиваване в училище.”¹⁸⁴

„Във време, когато детската игра девалвира и се ограничава почти и/или единствено до игри на екран, когато предучилищното възпитание се превърна в предучилищно образование, а детските градини в мини училища, се появява необходимостта да върнем играта и я поставим на полагащото ѝ се място като основна и водеща дейност в предучилищна възраст.”¹⁸⁵

С разпространяващите се технологии, децата отделят все по-малко време за активни игри на открито. В съвременната педагогическа практика посочените проблеми се определят като „негативни за цялостната адаптация и за интегрирането на децата и се анализират като резултат от динамиката на психосоциалния климат”¹⁸⁶. Играта, която обединява сполучливо общуването и двигателната дейност, обогатява социалния опит на детето. Тази зависимост се осъществява най-пълноценно при добра организация и целенасочено управляване на игровата дейност, в резултат на което се регулират:

- темата и съдържанието на съответната игра;
- връзките и взаимоотношенията между участниците;
- интелектуалните, социално-нравствени и емоционалните отношения, проявили се в играта;
- механизмите за превръщане на външните регулатори на поведение във вътрешни притежания на личността.

Играта не е откъсната от останалите дейности, провеждани в началното училище и детската градина. Тя не е самоцел. Нейното приложение в образователно-възпитателния процес е обосновано от редица фактори:

- мястото на играта и изключително голямото ѝ значение в тази възраст за формиране на хармонично развита личност;
- връзката на играта и държавните образователни стандарти, залегнали в тази възраст; интегриран подход в съдържанието, организацията, методите и средствата за обучение и възпитание; спираловидност в усвояване на обществения опит за развитие на личността; естетизация на целия педагогически процес; оптималност в съотношението между единната и диференциалната

¹⁸³ Игнатов, Д., Интерактивните методи в обучението като условие за изграждане и развитие на креативните детски способности. Списание «Образование и технологии». Бургас, 2014 № 5, с. 192-197.

¹⁸⁴ Дишкова, М. (2017) Взаимодействие между образователни и социални институции за преодоляване на девиациите в поведението на децата. Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас, с. 41, ISBN 978-619-7123-71-5.

¹⁸⁵ Галчев Г. „Играта на детето”, 1993г

¹⁸⁶ Dermendzhieva, S., D. Tasevska, G. Dyankova (2017) Global education and identity dynamics at school age, 1st Anglo-American International Conference on Multidisciplinary Studies, Conference full-paper proceedings E-book, : 135-146

подготовка на децата и учениците; проблемността като основа за повишаване на ефективността на педагогическия процес; общуването като условие за социално-нравствено развитие на личността;

- ролята на играта за ефективно реализиране на типичните особености на образователно-възпитателния процес в детската градина и началното училище, съотношението между конкретно-образните и абстрактните знания в обучението, проблемността на педагогическата ситуация, единство между колективни и индивидуални форми на организация на дейностите.

Играта представлява сложна система от взаимни връзки и отношения. Тяхното създаване, функциониране и развитие е от съществено значение за формирането на детето.

Физическото възпитание на децата заема основно място в системата на общото възпитание. Подвижните игри като форма, средство и метод на работа по физическо възпитание в детската градина и началното училище дават възможност за комплексно въздействие.¹⁸⁷ Подвижните игри със сюжет са едни от най-предпочитаните от децата. Характерна особеност при тях е наличието на двигателна дейност на базата на сюжет, който е близък и разбираем за възрастта на децата. В сюжета се включват движения, изразени чрез образи и явления, които са познати на децата и способстват за развитие както на двигателната им дейност, така също и на познавателните им способности. „Сюжетно-ролевата игра има структурни компоненти: игров замисъл, съдържание и игрови роли, които се намират в определено отношение с игровите действия и показват степента на развитие на играта като сюжетна, съвместна дейност. Несъмнено тези структурни компоненти имат определено значение и за осъществяването на интегративно-познавателните функции на сюжетно-ролевата игра.“¹⁸⁸

Игровата индустрия използва няколко основни стратегии, за да наложи продуктите си на децата. Това води до екстремни промени в игровите материали. Едната стратегия е обвързване на играчките със сюжетите на популярни кино или телевизионни продукции.

Едва ли има детски филм с касов успех или обичан анимационен сериал, по чийто образ и подобие да не са създадени армии играчки: кукли Батман, Супермен, Снежанка, Пепеляшка (точно както във филма на Walt Disney), Шрек, Хари Потър и т.н.; конструктори Трансформърс, конструктор-къщата на Мечо Пух; пумпали Бейблейд и много, много други.¹⁸⁹

Днес, съвсем естествено водени от активността на съвременното дете се насочваме към обучение чрез преживяване, за да постигнем по-добри резултати с децата. Инициативата и активното участие в обучението водят до личностна промяна и растеж. Участието в най-разнообразни предизвикателни ситуации в нестандартни условия и среда, води до нови емоционални, интелектуални и поведенчески реакции. Анализът, осмислянето и обобщаването на така придобития собствен опит дава възможност той да бъде прилаган в ежедневието. Обучението чрез преживяване се различава коренно от традиционното обучение, при което знанията се поднасят в готов вид и се изучава чужд опит, а учебните теории за поведение отричат ролята на всякакъв субективен опит. То е предизвикателство за съвременния педагог. В зависимост от мотивите, които ръководят детето (лична заинтересованост или мотиви, свързани с интересите на децата от групата), от тях се изграждат съответни интереси, черти, стремежи, преживявания.

Пренасищане на ежедневието с разнообразни стимули, все повече затруднява привличане вниманието на децата и задоволяване на техните потребности от нови и интересни дейности и сюжети. За съжаление средствата, методите и подходите, които се използват в заниманията по физическо възпитание и спорт в детската градина и началното училище не се обновяват с темпа на развитието на децата и промените в заобикалящият ни свят.

В целенасочения възпитателен процес по физическо възпитание и спорт чрез подвижните игри децата се научават да постъпват правилно, съобразно определени изисквания и правила, да бъдат честни, да оказват помощ на приятелите си, да проявяват находчивост, самостоятелно творчество. Привикват да действат колективно, да зачитат интересите на другите деца. Чрез действията, отношенията и преживяванията се формират черти на характера, привички и чувства, които искаме да притежават

¹⁸⁷ Димитрова, Зл., Подвижни игри със съвременни сюжети(2017), Бургас, с. 23

¹⁸⁸ Игнатов, Д. Е. Капинова. Сюжетно-ролевая игра по физическому воспитанию как средство интегрирования знания в начальной школе. Перспективы науки и образования, Международны научной журнал, 2018, № 2/32/, с. 160-163.

¹⁸⁹ Велева А. История на играчката, <http://conf.uni-ruse.bg/bg/docs/cp11/6.2/6.2-1.pdf>

подрастващите. В процеса на спортната дейност детето се научава да действа не само за лична изява, но и за успеха на групата. Общите интереси на детския колектив започват да стават и интереси на отделното дете. При всекидневното общуване, в процеса на активна съвместна двигателна дейност, децата придобиват социален опит.

Целта на настоящата статия е да представи авторски сюжетни подвижни игри с парашут, които да станат част от цялостното педагогическо взаимодействие в детската градина и началното училище. По този начин се обогатява двигателната активност на децата чрез ориентировка в широк набор от смислови задачи с универсално значение. Така времето на децата и педагога се превръща в „Тяхно творение, вълнуващо пътешествие на границата между реалното и фантазното, смислово обединени във вероятно разгръщач се сюжет“¹⁹⁰.

Сюжетните подвижни игрите с парашут са апробирани в трета и четвърта възрастова група в ДГ “Ран Босилек“ и предучилищна група и първи клас в ОУ „Александър Георгиев – Коджакафалията“, гр. Бургас. Целта на изследването е да се докаже необходимостта от включването на сюжетни подвижни игри с парашут за оптимизиране на методиката на обучение по физическо възпитание и спорт в детската градина и началното училище с иновативни елементи.

За оценка на ефективността на предложените сюжетни подвижни игри с парашут беше приложен методът на експертна оценка. В изследването участват 6 педагогически специалисти (директори, учители, помощник възпитатели и експерт по физическо възпитание и спорт). Експертната оценка се направи на базата на експертна карта. Експертната карта съдържа пет критерии със съответстващите показатели.

Мнението на експертите за ефективността на предложените сюжетни подвижни игри с парашут е разнопосочно. По 5 от общо 16 показатели експертите дават 100% положително мнение:

- Създават условия за екипна работа;
- Създават условия за сътрудничество;
- Мотивират децата за занимания с двигателна дейност;
- Създават условия за активност и положително отношение към двигателната дейност.
- Съдействат за морфо функционалното развитие.

Получените резултати се дължат на факта, че игрите с парашут са непознати за педагозите, което ги прави несигурни при оценка на тяхната ефективност. Фактът, че учителите не са играли като деца тези игри, рефлектира върху преценката за тяхното въздействие върху децата. 69,7 % от педагозите считат, че игрите с парашут по- скоро създават условия за интердисциплинни връзки, което е безспорен факт. Чрез тях детето развива и интегрира понятието за дистанция, което то измерва чрез пространството, което го отделя от центъра на парашута и другите деца. Чрез често повтарящите се и все по-точни движения, изпълнявайки вълни с парашута, детето усвоява представи за дълбочина, вътре, вън, високо, ниско, по-бързо, по-бавно. В обучението по физическо възпитание един от най- важните принципи, според П. Радев, е принципът за нагледност. При игрите с парашут „...има сензорна и познавателна преработка за задържане на сигналите и стимулите в паметта и тяхното разбиране“¹⁹¹, в следствие на което се продуцира реакция. Според М. Глушкова „Сензорната организация на двигателното поведение на детето е един от най- важните междудисциплинарни научни проблеми“¹⁹². Игрите с парашут **съдействат за интердисциплинни връзки с:**

- **Математика** – за определяне на мястото на предмети в пространството, като използва съседство, вътре, вън. Ориентира се в двумерното пространство,
- **Околен свят** – работи продуктивно в партньорство и екипност, спазва правила за общуване с групи от връстници, изразява взаимопомощ в игри в малки групи, сравнява действията си с тези на другите и активно взаимодейства с връстници, поддържа интереса към играта
- **Музика** – децата изпълняват серия от повтарящи се ритмични движения, реагира на темпови промени (бавно-бързо) на звучаща музика .

¹⁹⁰ Димитров Д., Нова забавачница“, 2001

¹⁹¹ Маргаритов, В., Теория и методика на физическото възпитание, Университетско издателство “Паисий Хилендарски“, 2014

¹⁹² Глушкова, М., Двигателната обучаемост на децата от предучилищна възраст, Благоевград, 2004

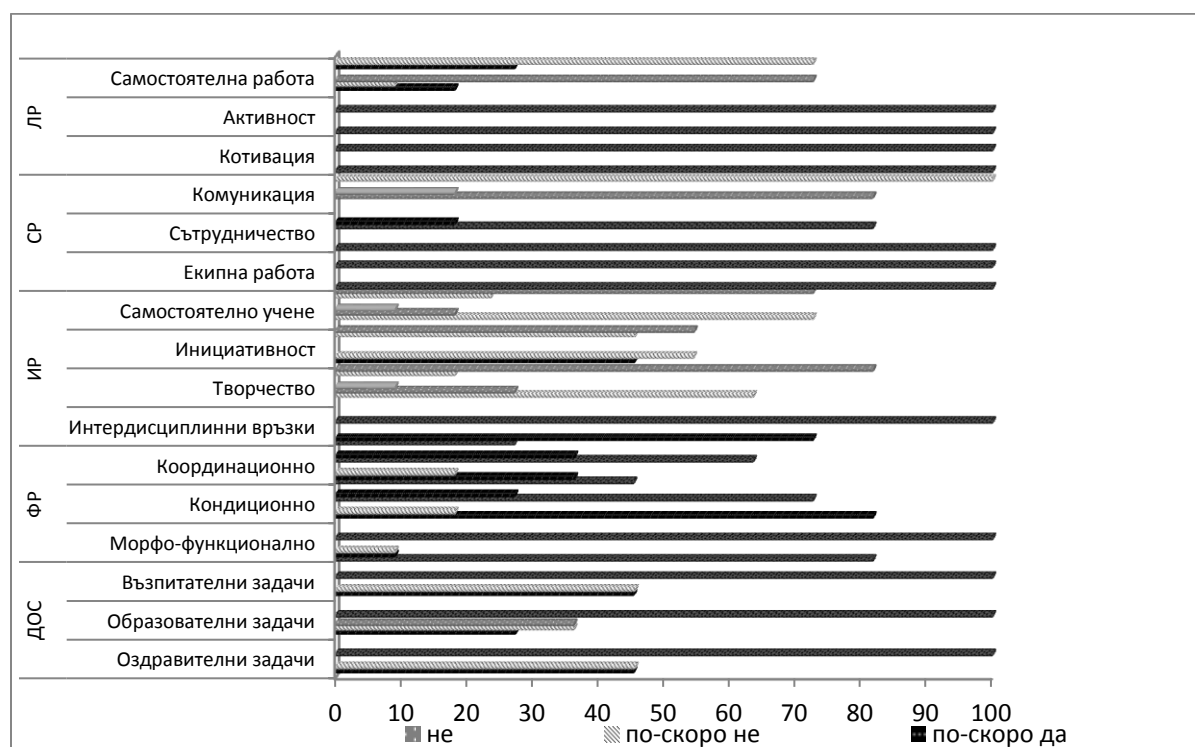
- **Изобразително изкуство** – децата придобиват знания за имената и творчеството на забележителни художници.

Експертите наблюдават дефицит по отношение на следните показатели:

- Възможност за изпълнение на държавните образователни стандарти по физическо възпитание и спорт и по-специално възможностите за изпълнение на образователните задачи. Това е нормално и се дължи на нетрадиционните за българското образование средства, каквито са игрите с парашут. Те не са част от съдържанието на учебните програми в детската градина и началното училище. Експертите са на мнение, че игрите с парашут не създават условия за интелектуално развитие, чрез създаване на условия за творчество, инициативност и самостоятелно учене по време на двигателната дейност.

79,2% от експертите смятат, че не създават възможност за социално развитие чрез комуникация.

Фигура 1. Резултати от експертна оценка на игрите с парашут в ДГ и НУ

Сценарий за провеждане на сюжетни подвижни игри с парашут „Костенурките ниндзи“

Мотивационна част: Децата се разделят на четири отбора – Донатело, Леонардо, Рафаело и Микеланджело. Всеки отбор си избира капитан. Педагогът разказва историята на костенурките, след което всички заедно изпълняват комплекс от общо-развиващи упражнения на музика с цел да повдигне настроението на децата и да ги подготви за активна физическа дейност. Показва се парашутът като символи на любимата на костенурките ниндзи храна- пицата.

Подготвителна част: всяко дете получава стикер с личен номер, показващ позицията му в играта и лента с цвят отговарящ на цвета на неговия отбор.

Основна част: Провеждат се четири игри. Всяка от игрите беше представена като предизвикателство на всяка костенурка.

1. **Леонардо** – СИН - Лидерът на костенурките, Леонардо е смел, решителен и отдаден ученик на бойните изкуства. Той има силно чувство за чест и справедливост.

ПОЗДРАВ: 3,2, 1 – за ЧЕСТНА ИГРА

- **ИГРАТА НА ЛЕОНАРДО:** Децата от единия отбор се подреждат около парашута и го повдигат във въздуха на равнището на гърдите и движат парашута по различен начин – чрез предизвикване на вълни, трамплини, трептения и др. Педагогът пуска лека топка върху него. Целта на играта е топката да остане върху парашута за колкото може по- дълго време. Състезателите от другите отбори се опитват да разсейват и пречат на играещите деца. Отборите си сменят местата. Поздрав от всички отбори.
- 2. **Донатело** – ЗЕЛЕН. Брилянтният учен, изобретател и разбирач по технологии, Донатело има репутация на нещо като шедър човек. Той е най-малко избухливата костенурка, предпочитайки да разрешава проблемите с интелекта си.

ПОЗДРАВ: 3,2, 1 – за УМНА ИГРА.

ИГРАТА НА ДОНАТЕЛО: Парашутът е на земята в средата между отборите. В средата на парашута се поставят четири топки с основните цветове (зелен, червен, син и жълт). Състезателите са подредени по номера. При сигнал от педагога № 1(2,3,4), детето с № 1(2,3,4) бяга и трябва да вземе топката съответстваща на цвета на неговия отбор. Печели по-бързият отбор. Вариант на играта: Топките са под парашута. Децата с лазене и провиране взимат съответната топка.

3. **Микеланджело** – ЖЪЛТ. Общителният Микеланджело осигурява хумора. Освен, че обича да чете комикси и да яде пица, тази костенурка има и приключенска страна.

ПОЗДРАВ: за ЗАБАВНА игра

ИГРАТА НА МИКЕЛАНДЖЕЛО: Всички топки се изсипват в средата над парашута. Всички деца се подреждат около парашута. При сигнал от педагог децата започват да правят големи вълни с парашута с цел да изхвърлят топките извън него. При сигнал „стоп“ – децата трябва да съберат разпръснатите топки и да ги подредят на съответните цветове на парашута.

4. **Рафаело** – ЧЕРВЕН. Анти-героят на екипа, Рафаел има спортна натура и рядко се колебае да нанесе първия удар.

ПОЗДРАВ: 3,2,1 за СПРАВЕДЛИВА игра

ИГРАТА НА РАФАЕЛО: Децата от единия отбор се подреждат около парашута. Повдигат парашута на нивото на гърдите. При сигнал от педагог трябва да се вкара малка топка в средата на парашута. Отчита се за колко време ще се вкара топката в целта. Отборите си сменят местата.

Заклучителна част: Всички деца се поздравяват за спортсменската игра. Танцуват заедно на популярни детски песни. Педагогът разказва на децата, че имената на костенурките не са случайно избрани, а са на велики художници.

След приключване на игрите се проведе интервю с децата.

Въпрос 1 „*Бихте ли желали да се включват повече подобни игри в заниманията по физическо възпитание?*“, 100% от децата дават положителен отговор.

Въпрос 2 „*Коя игра ви хареса най-много?*“, 92,5% отговорят третата игра, а 7,5% - всички игри са им харесали и не могат да изберат

Резултатите от изследването позволяват да се формулират следните **изводи:**

- При правилно подбрани и организирани сюжетните подвижни игри с парашут са изключително ефективни и децата вземат участие в тях с голямо желание. Наблюдава се повишаване на физическата им активност, настроението и съсредоточеност в изпълнението на задачите.
- Децата проявяват желание за участие и активност, независимо от несъстезателния характер на игрите и липсата на излъчен победител в края на игрите.
- Иновативните практики са крайно наложителни при обучението по физическо възпитание в детската градина и началното училище.

Резултатите получени от проведения експеримент, наблюденията в детската градина и началното училище доказват безспорно големия интерес на децата към игрите с парашут в предучилищна и начална училищна възраст. Най-ценната особеност на игрите с парашут е, че участието в тях не изисква специални умения и предварителни тренировки и нямат състезателен характер. Те откриват възможности за насърчаване на цялостното развитие на детето, което ги прави идеален компонент в извънрежимните моменти във формалното образование, в неформалното образование по време на излети, екскурзии, лагери и при взаимодействие с родителите.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Велева А. История на играчката, <http://conf.uni-ruse.bg/bg/docs/cp11/6.2/6.2-1.pdf>
- [2] Веска Вардарева, Златка Димитрова „Корелационни възможности на музикално-подвижните игри с парашут за обогатяване на двигателната дейност на децата“
- [3] Галчев Г. „Играта на детето“, 1993г.
- [4] Глушкова, М., Двигателната обучаемост на децата от предучилищна възраст, Благоевград, 2004
- [5] Dermendzhieva, S., D. Tasevska, G. Dyankova (2017) Global education and identity dynamics at school age , 1st Anglo-American International Conference on Multidisciplinary Studies, Conference full-paper proceedings E-book,: 135-146
- [6] Димитрова, Зл., Подвижни игри със съвременни сюжети(2017), Бургас, с. 23
- [7] Димитров Д., Нова забавачница“, 2001
- [8] Дишкова, М. (2017) Взаимодействие между образователни и социални институции за преодоляване на девиациите в поведението на децата. Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас, с. 41, ISBN 978-619-7123-71-5.
- [9] Игнатов, Д.,Интерактивните методи в обучението като условие за изграждане и развитие на креативните детски способности. Списание «Образование и технологии». Бургас, 2014 № 5, с. 192- 197
- [10] Игнатов, Д. Е. Капинова. Сюжетно-ролевая игра по физическому воспитанию как средство интегрирования знания в начальной школе.Перспективы науки и образования, Международны научной журнал, 2018, № 2/32/, с. 160-163.
- [11] Маргаритов, В.,Теория и методика на физическото възпитание, Университетско издателство“Паисий Хилендарски“, 2014

